

СВОБОДЕНЪ ГРАЖДАНИНЪ

ОРГАНЪ НА ВАРНЕНСКОТО ЛИБЕРАЛНО БЮРО.

57

Свободенъ Гражданинъ" ще излиза единъ пкътъ въ седмицата: Сръда. Цѣната му е за година 6 лева, а за половинъ година 3 лева въ прѣдплата. странство, за една година 10 зл. лева, а за половинъ година 5 зл. лева. За обявления на първата страница се плаща прѣдплатено по 15 ст. на дума, на 2 и 3 стр. по 10 стот. на дума, а на четвърта страница по 3 ст. Всичко, което се отнася до вѣстника, испраща се до администрацията му въ г. Варна.

Единъ брой 15 стотинки.

Редакторъ: Петръ Хр. Генковъ.

Къмъ абонатитѣ.

Администрацията на в. „Свободенъ Гражданинъ“ явява на всички ония, до които испраща вѣстника си, че до 5-й брой ще имъ испрати расписки по пощата, за да прѣдплатятъ абонамента на вѣстника най малко за 6 мѣсеца. Ако неисплатятъ испратената имъ расписка, ще прѣстане да имъ се испраща вѣстника. Ония пъкъ, които не желаятъ да го получаватъ, умоляватъ се да го повърнатъ още отъ първия брой, за да не ги беспокоимъ съ испращане на расписки.

Изданиято на вѣстника е гарантирано за една година.

Отъ Администрацията

ВЪМЪСТО ПРОГРАМА.

Обичай е станяло у насъ, щомъ се появи единъ политически вѣстникъ, редакцията да излиза съ една подробна программа и да провъзгласява принципитѣ, които ще поддържа и за прилаганieto, на които ще се бори.

Ние ще се отбиемъ отъ това стереотипно правило, не защото то е бесцѣлно; нъ затова, че сме наситени отъ програми, които исцеляватъ тутакси щомъ авторитѣ имъ сѣднатъ на министерското кресло, и второ, което е и най-главно, че при днешния политически хаосъ въ страната ни, — не знаемъ отъ гдѣ да захванемъ и до гдѣ да свършимъ програмата си.

Въ западна Европа една программа е необходима, защото журналистиката тамъ е поставена на други начала — миссията ѝ е ограничена; тамъ всѣкой гражданинъ политически е възпитанъ още отъ училището и знае високо да цѣни всичко това, което у насъ не е дало още признаци на народно състояние. Изобищо тамъ народитѣ прѣди вѣкове сж си извоювали сами и постепенно свещенитѣ човѣчески правдини и свободи, всѣкой се прѣкланя прѣдъ тѣхъ и ако сѣкой, какъвто и да е той, се осмѣли да ги наруши, веднажъ бива живъ раскъсанъ и тѣтрянъ ю улицитѣ отъ самитѣ граждани.

И наистина, какво имаме уредено до сега, да гледамъ малкитѣ недостатѣци, биле тѣ отъ пнтално или второстепенно значение и да ги ровъзгласимъ като база на нашитѣ дѣйствия?

Въ каквъ положение е нашия парламентаризмъ съ днешната интелигентна намара? — Какъ се защита конституцията? Каква жалка подигравка гласоподаването и избиранieto на народнитѣ избраници? — Ами свободата на словото да се върже съ шпионски институти, и съ законѣта на Башевци и Паранчевци, — гдѣ може това да се търпи? Нъ ние не можемъ да изброимъ всички нечувани и невиджани безобразия на българскитѣ властующи и заповѣдници!

Ние споменаваме всичко това само да констатираме съ горестъ на душата си, че едно вътрѣшно убѣждение, или равновсилното нему морално влияние сж биле и сж въ състоянието да

смачатъ подъ жандармския ботушъ тѣзи хубави институти, за които Франция е напоила съ кръвъ до центра земята си.

Каква программа ще можемъ да си изработимъ, когато у насъ единъ случаенъ проидоха — творение на епохата — може да вирѣе и борави безнаказано въ единъ градъ или село въ ущърбъ на всичко това, което съдържахъ хубавитѣ думи — *свободенъ гражданинъ*?

Каква программа искате отъ насъ, читатели, когато единъ интеллигентенъ и честенъ Стоиловъ, заслѣпенъ отъ властѣта, хвърля на страна всичко, пригрѣща порока и, безъ да му мисли много за сѣтнинитѣ, търкала се изъ тинята на беззаконieto и произволѣтъ?

Каква программа най-сѣтне можемъ да прѣдставимъ за сега на гражданитѣ, когато се давимъ въ единъ политически развратъ, гниемъ въ застои отъ всѣка една страна и взаимно се тровимъ единъ другъ за унищожение и отмъщение?

До тогава до когато ще ни се възвърне похитения самостоятеленъ политически животъ, ние нѣма да имаме опрѣдѣлено политическо съществуване и никой не може се похвали, че се бори сполучливо за нѣщо; иначе, всѣка программа е абсурдъ и всѣки планъ е безцѣленъ, когато почвата е набита съ дълбокитѣ корени на деморализацията.

Ние ще се боримъ, слѣдователно, безъ программа, нъ не и *безъ тактъ* — за да искоренимъ всѣкаква „овщина“, която, като червей, разяжда държавния организмъ и прави нещастно всѣко благородно и честно сърдце! Задачата ни може да е мѣчна, нъ ние си ѝ прѣдставяваме хиляди пѣти по-трудна отъ дѣйствителността, за да можемъ да посрѣщнемъ борбата добръ и сърдечно.

Ний ще се боримъ въ вътрѣшно отношение — да се зачитатъ законитѣ и да се благоговѣе прѣдъ народната воля и нужда; въ вънѣшно отношение — ще осаждаме измамата, униженията, подлоститѣ и многояволивитѣ, съ които си служатъ днешнитѣ управници да нанисатъ громки и велики победи въ международнитѣ ни мѣшения. Ние искаме, като малко държавица, да се отнасяме открито и съ самоуважение къмъ себе си, къмъ националнитѣ си стремления.

Каузата ни е свята, знамето ни безкористно, — а съ такива девизи не се плашимъ нито отъ пѣгмен, нито отъ страни Бухалаци!

Напрѣдъ, свободни граждани!

Варна, 7 Августъ 1896 год.

„Свободенъ Гражданинъ“!

Изразително и възпитателно заглавие за единъ политически вѣстникъ въ днешно време! Може ли да има държава по честита отъ тази, която ражда и възпитава свободни граждани? Дайте ни свободни и доблестни граждани, за да направимъ цѣлъ прѣвратъ въ държавния ни строй и да си извоюваме задушенитѣ ни отъ минжлия и сегашния режими свещени праза, които ни сж гарантирани отъ самия ни основенъ законъ: свободни избори, свободенъ печатъ, свободни

събрания, свобода на словото, убѣжденията, мненията. Свободнитѣ граждани никога не създаватъ на плещитѣ си управници — тирани.

Граждани! Създайте си собствена физиономия и турѣте веднѣжъ за винаги край на полицейско-шпионскитѣ разврати, които не прѣстава да взема отъ денъ на денъ по голѣми размѣри. Кажете ни, за Бога, каква форма на управлението е тази, която скопосва една администрация съвсемъ не за цѣлитѣ на едно свободно, конституционно управление!

Граждани! не виждате ли, не четете ли, поне не чувате ли, че, съ нашето нехайство и пасивностъ, политическия развратъ отъ денъ на денъ пуца по дълбоки корени? Трудно ли е да се докаже, че тѣзи ненормалности, тѣзи язви, тѣзи опасности, въ които е втикнуто отечеството ни, проистичатъ отъ неумението и отъ прѣстѣпническитѣ наклонности на хора, които поставятъ своя инатъ, своята личностъ, своето бескрайно властолюбие и корестолюбие по-горѣ отъ най-жизненнитѣ интереси на отечеството? Нѣмаме ли право да искаме да се въведе въ нормаленъ пкътъ страната ни, която толкова години непрѣривно е била въ разположение на хора, които сж имали азиатски понятия за управлението на народитѣ и прѣобърнахъ земята ни на собствена мушия, на турски чѣшликъ, на който всичкитѣ смѣтки се стремятъ исклучително за благосъстоянието на управницитѣ и тѣхнитѣ развратени и неспособни партизани? Не виждате ли, че се дава достѣпъ въ държавното управление на хора неспособни, деморализирани, па дори и прѣстѣпници само защото принадлежатъ къмъ властующитѣ — *нашитѣ*? Ами какво показва това, дѣто толкова гърди се украсихъ въ продължение на туй време съ распятието; на което Христосъ пострада за правдата, и то за какви граждански добродетели и заслуги мислите? Върва ни се, че неопытената съзвѣсть ще отговори: за нископоклонничество, за ржкоцѣлувание, за лакейничество, за шпионство, за пѣзление, за бесхарактерностъ, за невежество, за кражба и въсѣкакви други пороци, каквито политическия катихизисъ познава до сега! . . . А какво ще кажете за турскитѣ и рускитѣ ордени, които се дотѣрихъ съ торби отъ 2 Февруарий насамъ? Ний ще искаваме до тогазъ своето дълбоко прѣзрѣние къмъ тѣзи *шастливци*, които се хранутъ къмъ смѣтка на брашнѣния човалъ, до когато не ни обяснятъ сръщу какви заслуги прѣдъ чужди и то абсолютно монархически държави красятъ гърдитъ си съ тѣхнитѣ многобройни ордени.

Дългъ се налага на всѣкого, който искрено се въздушевява отъ желание да прѣнесе полза на обществото и държавата си, да дири по тънко смѣтка на всѣко нѣщо, да го приема критически и да му дава истинска стойностъ. Още по голѣмъ дългъ лежи на независима журналистика, защото ти е и трѣбна да бѣде естественното огледало, въ което могатъ да се видѣтъ идеитѣ, стремленията и наравственията висота на всѣки народъ.

И тѣй, доста ясно се вижда каква задача си туря нашия вѣстникъ. Ясно се разбира.

той ще ратува да дойджъ на чело на управлението прѣди всичко честни хора, които да гарантиратъ слѣдующитѣ правдини:

Народа да притежава върховната властъ въ всичката ѣ ширина: да бѣде господарь върху всичкитѣ дѣйствия на правителството;
Свободни избори;
Свободенъ печатъ;
Свободни събрания;
Свобода на словото, на убеждението и мнението;

Подобренне печалното състояние на държавните финансии;

Повдиганне икономическото състояние на страната;

Прѣмахването на всички реакционни закони на минхлото и замѣстванieto имъ съ нови по духа на конституцията и свободата на народа.

Да поеме управлението въ рѣцѣтъ си едно правителство, което ще дѣйствува за повалиняето беззаконията и тиранията на властитѣ или, съ малко думи казано, да направи всичко, което демократически духъ за Българския народъ изисква.

Ето правителството, което ще бѣде въ найограниченъ смисълъ на думата идеала на нашия вѣстникъ, касателно вътрѣшната политика.

Относително външната политика ний имаме тоже опредѣлени възгледи: България свободна и независима, чужда отъ влиянието и вмѣшателството на която и да било държава.

Взгъ тѣзи основи трѣбва да се градятъ отношението ни съ всички голѣми и малки държави.

Вѣстникъ „Свободенъ Гражданинъ“, прѣсѣдѣвайки горнитѣ цѣли, няма съмнѣние, ще се грижи за подиганне конституционния духъ у народа, за усвояване отъ него понятието за длъжноститѣ и правдинитѣ му, та да може да се възпита тѣй политически и нарастенно, че да не е възможно да тури за въ бѣдѣ рѣжа на неговата свобода никой тиранинъ.

Емигрантски въпросъ.

Считаме за своя обязанность да кажемъ нѣколко думи по тоя въпросъ, макаръ и да се писа вече доста по него. Ако не нови аргументи, то прибавяме поне повече гласове.

Ето вече цѣли десетъ години, отъ когато нѣколко офицери-кѣтвотпрѣстѣжници детрониралъ покойния князь Александръ, избѣгахъ въ Россия, която ги настави въ армията си, и отъ тамъ спокойно гледахъ на върволицата злочестини, що сполѣтъхъ отечеството отъ тѣхната измѣна. Слѣдъ десетъ годишно служение въ чужда армия, сега тѣ пожелаха да се възврънатъ въ България, но не като частни граждани, а като пълковници и генерали. Това е то емигрантския въпросъ. Ако погледнемъ на него отъ вътрѣшно, българско гледище, както трѣбвало би и да бѣде, всичко се свежда въ това: нѣколко бивши офицери искатъ служба. Че нема и други съ стотини уволнени чиновници, военни и граждански, не се нуждажтъ отъ сѣщото?

А какъ постѣпватъ послѣднитѣ? подаватъ молба до надлежний министръ, който ѣ уважава или не, наспротивъ достойнството на кандидата и наличността на ваканции. Така, разумѣва се, трѣбва да постѣпжтъ и офицеритѣ — емигранти. Ако военний Министръ не уважи молбата имъ, тѣ ще си търсѣжтъ хлѣба другадѣ.

Между тѣмъ, ний виждаме, че тоя въпросъ е получилъ една особена важность, станалъ е „Държавенъ въпросъ отъ висша политика“; неговото разрѣшене безпокои и Князь и министри; говори се даже, че по поводъ на това Военния Министръ е подалъ оставка. А защо така? Отъ гдѣ той черпи подобна мощъ, подобна наложителность? — отъ волята на нашата „любвеобилна“ и „безкористна“ доброжелателка. Русската дипломация се е застѣвила за офицеритѣ — емигранти, стиснала е управницитѣ ни за гушитѣ. Тука е центра на тежастъта на емигрантския въпросъ и това именно трѣбва да ни нацара да се позамислимъ. Отъ гдѣ нахѣдъ една чужда държава да се застѣпва за нѣколко бивши бѣмарски офицери? Какви ангажменти иматъ спрямо тия кѣтвотпрѣстѣжници, които би изѣспла ча часа, ако извършехъ подобно прѣстѣпание спрямо нейния автократъ? Вижда се, че

това става отъ о ѣ къмъ революционеритѣ, къмъ борцитѣ за свободата и равенството! О, доброжелателство, о мерзеса и коварна дипломация! Нека слѣпцитѣ и глупцитѣ се обайватъ отъ тебе, а ний ще плюемъ на развратното тилолице.

Ясно е като бѣлъ день, че петербургското правителство силно настоява за приемане въ армията ни Бендеревъ и Сіе. Неговитѣ съображения всѣкий догажда: да помогне на тия, които бѣхъ негови орждия; да има въ войската ни вѣрни „друзѣ“ и да увѣри други подобни блудни синове, че прѣспокойно можѣтъ да вършижтъ по негова диктовка прѣврати въ отечеството си, защото „руската сила е велика, а руското сърдце изобилно съ мимости“. Тѣмъ това обстоятелство — застѣпването на петербургскитѣ автократи-трѣбва да бѣде едно отъ непоклатимитѣ основания за неприемането въ армията на офицеритѣ — емигранти. Трѣбва, защото това го изисква независимостъта на отечеството и политическото възпитание на гражданитѣ. И наистина, за каква независимостъ може да се говори, когато правителството на една чужда държава се мѣси дори и въ назначаванне чиновници на служба? Какво възпитание ще се даде на българския гражданинъ, като му се вселява убѣждението, че оня, който по заповѣдъ на чужденеца върши измѣна, не само че остава ненаказанъ, но се и награжда? Не е ли възмутително, безсрамно, на дори и прѣдателско, щото бѣмари, бивши офицери, да се обрѣчатъ къмъ съдѣйствието на едно чуждо правителство, за да получатъ мѣста въ армията на своето отечество!

Кое нѣщо застава Бендеревъ и Сіе да детрониратъ князь Александра?

Най-благоприятното за тѣхъ прѣдположение е, че сѣ дѣйствували не отъ лична ненавистъ къмъ него, а отъ искрено убѣждение, че стоянието му на българския прѣстолъ е излагало въ опасность интереситѣ на Отееството. Но тогава трѣбва да ни се отговори, отъ гдѣ именно и защо е било опасно за държавата ни князуването на Батемберга? Той не бѣше развратенъ въ частния си животъ; той не прахосваше народната пара за удовлетворение неразумни прищѣвки; той не тѣпчеше подъ краката си законитѣ за угода на ниски фаворити; той не излагаше народа ни на унижение прѣдъ чужденцитѣ; той не бѣше задушилъ волята на народа и не бѣше изнасилвалъ правата му. Той бѣше нравственъ и демократъ въ частния си животъ, конституционенъ господаръ въ обществения, патрнотъ и юнакъ на бойното поле. Не остава, слѣдователно, никакво съмнѣние, че тая опасность не е можала да лѣжи въ личнитѣ качества на княза Александра. Като се вземе прѣдъ видъ обстоятелството, че детронирания князь бѣше заведенъ въ Россия; че тая държава даде мѣста въ армията си на детронаторитѣ и че тѣ сега се застѣпва за приемането имъ въ нашата войска, ще се дойде до правилното заключение, какво авторитѣ на 9-й Августъ сѣ считали за опасно князуването на Батемберга само за това, защото той се ненавиждаше отъ руската дипломация, за гдѣто прѣстанж да ѣ слуша и да дѣйствува само по нейно указание. Добрѣ, но България е съ конституционно управление, слѣдователно, ако днесъ народа праца въ събраниято прѣдставители, убѣдени въ това, че безъ Россия не можемъ да сѣществуваме, утрѣ ще испрати такнѣва, които ще да мислжтъ, че най-голѣмата опасность за сѣществуванието ни, като отделна политическа единица, иде отъ Россия и че, за да се запазимъ, трѣбва да дружимъ съ неприятелитѣ ѣ. Въ такѣвъ случай Княза, подчинявайки се на народната воля, съгласно повѣленията на Основния ни Законъ, ще почне да води политика, която, несъмнѣнно, не ще да се хареса на петербургскитѣ дипломати. И ето, че като нечерпжтъ безуспѣшно всички други срѣдства за вразумѣвание, тѣ ще намразѣжтъ Княза и ще пожелажтъ да постѣпжтъ съ него както съ князь Батемберга. За тая цѣль тѣ ще подиржтъ орждия или, ако щѣте, съмишленици изъ между офицеритѣ на нашата войска. Господа Бендеревъ и Сіе нѣма ли да си прѣдложжтъ услугитѣ? А защо не, когато тѣ сѣ искрено убѣдени, че не трѣбва да се държи князь, когото Россия не иска. Какви показателства тѣ ни сѣ дали, че сѣ измѣнили това си убѣждение или поне, че сѣ разумѣли какъво гибелно е да го осѣществяватъ

по такѣвъ гинъ? Разумно ли ще бѣде да се дава оржѣ на хора, които злоупотрѣбихъ веднѣжъ съ него по начинъ, който изложи на прѣмеждие самото сѣществувание на Отееството? Не трѣбва да излагаме въ опасность спокойствието на държавата ни за интереситѣ на нѣколко души.

Една армия бива мощна и способна да испълни възложената ѣ мисия когато подчинения храни безгранично послушание къмъ началника си, съ други думи, когато въ неѣ има само една воля: оная на вождѣ ѣ. Не ще ли се получи тѣмъ противния резултатъ, когато ѣ се поставжтъ за началници лица, които сѣ дали примѣръ на най-голѣмото неовиновение, като сѣ насилили свободата на Върховния Началникъ на всички военни сили, спрямо когото послѣтѣнието е възведено отъ Основния ни законъ стѣпенъ на култъ: който постѣпѣ на въ служба, дава кѣтѣва че ще да е вѣренъ Князю, гласи чл. 11-й отъ Конституцията. На каква дисциплина, на каква вѣрность ще възпитава войника, който е прѣстѣжилъ сѣмъ кѣтѣвата си? Какво уважение подчиненитѣ ще иматъ къмъ подобенъ началникъ?

И така, независимостъта и безопасностьта на Отееството, политическото възпитание на гражданитѣ и интереситѣ на армията повѣляватъ ни да не допуцаме въ неѣ кѣтѣвотпрѣстѣжницитѣ.

За Селско-Общинскитѣ Избори.

Централното либерално бюро е издало едно циркулярно, съ което кани Либералната Партия да вземе живо участие въ прѣдстоящитѣ селско-общински избори, които се назначени за 18 Августъ т. г.

Като констатира въ циркулярното си, че успѣха на либералитѣ въ тия избори е явенъ протестъ на народа противъ днешното управление, което го е натоварило съ непоносими за силитѣ му, данѣци, каквито сѣ: акциза на газа, на тѣбритѣ, на захарѣта, даждието на солѣта и пр. прѣдполага, че правителството, за да отстрани единъ подобенъ протестъ въ тѣ избори, ще прибѣгне до свонѣ прочути мѣрки, които употребѣи въ Варна, Бѣла Слатина, Тѣрново, Ломъ, Шуменъ, Ямболъ и пр., — поканва либералната партия да развие трѣскава дѣятелность въ тия избори и съ легалната си борба срѣщу насилствата, въ защита на народнитѣ права и интереси, да избличи прѣстѣжницитѣ и да докаже, че всички български подданици сѣ равни прѣдъ законитѣ и че Княжеството трѣбва да се управлява точно споредъ законитѣ.

Ние, като сподѣляме напълно всичко, което се прѣпорѣчва отъ централното бюро, поканваме селскитѣ избиратели да бѣдѣжтъ внимателни и избиратъ за свои прѣдставители на общината си хора интелигентни и съ доказана честность, характеръ и постоянство, защото само тогава, когато сѣ поставени на чело на общинскитѣ управления такива хора, може да се постигне истинното самоуправление на общинитѣ. При това, нека всѣки разбере, че закона е далъ право на правителството само да опрѣдѣли деня, кога ще се произвежда избора и да разгласи за това, а строго е запрѣтилъ на това правителство и органитѣ му да взематъ каквото и да е участие по изборитѣ. Ето защо, всѣкой избирателъ има право, щомъ забѣлѣжи, че въ време на избора нѣкой отъ органитѣ на властѣта, иска да се мѣси, за да прокара или попрѣчи избиранѣто на нѣкого, да ги избличи и имъ напомни, че държавата израсходва бюджета си за поддържане властѣта не да произвежда избори ѣ една или въ друга смисълъ, а да ѣзи живѣтѣ имота и честѣта на всичкитѣ граждани безъ разлика на партия. Дѣйствително, властѣта ѣмала е вземала участие въ изборитѣ и въарѣме, че и сега няма да стои на страни, но, за да укажемъ именно какви мѣрки трѣбва да вземе народа спрямо такива органи на властѣта, ние даваме мѣсто тука на рѣчѣта, която произнесе г. К. Величковъ, Министръ на Народ. Просвѣщение, въ Народното Събрание на 24 Октомврий 1894 г. V-то заседание на VIII Обикнов. Нар. Събрание, която, молимъ, внимателно да се прочете отъ всѣкого:

Мръ Величковъ: мѣжду другото „искамъ да кажѣ, че полицията на никого не е въспре-

платувала да упражни своето изборително право. Но ако тоя факт, не дай Боже, излезе истински, то г-н Арсениевъ и Китанчевъ и ние всички, трябва да скърбимъ не за това, че се намърели 20 души полиц. стражари да спрѣтъ една масса народъ отъ 5000 души, но адн това, че 5000 души избиратели се доуспѣли на 20 души стражари да ги спрѣтъ отъ упражняващо изборителното си право. По добротъ е било, **ДОБЛЕСТНО** да се расиравятъ съ стражаритъ. (Да ми набижтъ ли, г. Величковъ? — Да, и избирателитъ сж на тозъ умъ! Р.) *Нужд-но е било да разплатятъ правата си съ сила и слава, а оставятъ да падне цято вързу правителството, което е позволило да ги спрѣтъ и да ги лишатъ отъ упражняващо изборителнитъ си право.*

Мислимъ, че толкова, колкото е казалъ г-нъ М. истѣ на Народното Просвѣщение, е достатъчно да убѣди всекиго, въ какви отношения трѣбва да се намиратъ органитъ на властѣта въ връже на изборитъ съ избирателитъ и какви права иматъ последнитъ, когато нѣкои искатъ да имъ отнематъ священното изборително право, по какъвъ и да е начинъ.

Н.

Б. Р. Нич отъ своя страна поканваме всички наши съмишленници изъ окръга да образуватъ либерални бюра, колкото е възможно по скоро, чрезъ които ще могатъ да дѣйствуватъ срѣщо започнатитъ вече агитации отъ страна на правителственнитъ и по тоя начинъ сполучливо да прѣкаратъ своитъ довърени кандидати; иначе, безъ тия бюра, борбата е трудна и вськой, облъченъ съ власт, храненикъ на брашнени човѣци лесно ще може да похити избирателнитъ ни права.

ИЗЪ ЧУЖДИТЪ ВѢСТНИЦИ.

По кризата. „Балканикъ“ дава въ странство слѣдующата телеграмма отъ 1 т.: „Впечатлението, прѣдизвикано отъ оставката на военний министръ Р. Петровъ, все повече се усилява отъ убѣждението, че Р. Петровъ е билъ принуденъ да си даде оставката. Това впечатление особено силно се изражава въ военнитъ кръгове. По тѣхното мнѣние, ще бжде мѣчно да се намѣри изъ помежду най известнитъ офицери единъ приемникъ на Р. Петрова. Въ това отношение се споменаватъ имената на офицеритъ съ високи чинове, които ужъ се заявили, че тѣ ще се откажатъ да взематъ подиръ Р. Петрова неговата длъжностъ. Правителственнитъ кръгови увѣряватъ, че военний портфелъ още не е билъ предложенъ никому; не върватъ на едно скорошно разрѣшаване на кризата. Сжщитъ кръгове заявяватъ, че въпроса за възвръщанieto на емигрирававшитъ офицери не е свързанъ съ оставката на Р. Петрова и не може да бжде свързанъ съ нея, тѣй като за тази работа никога не е било говорено между министритъ. Като мотиви ва оставката на военния министръ се даватъ неговото поведение въ различни въпроси, или даже случаи на неподчинение“.

— Френския в. „Temps“ пише отъ 2 т. между другото, че „счита българската министерска криза за много сериозна и въ това, че Р. Петровъ тѣй шумно затваря слѣдъ себе си вратата, вижда една известна опасностъ за Княза Фердинанда, който при всичкитъ жертви, които ви за войската, ще може да расчита на нѣ пълна увѣреностъ. Вѣстника счита по-добре на цѣлия кабинетъ на Стоилова за разбано и гледа на Цанковиститъ и на извѣрмелийскитъ русофили като на наследствена „длъжнитъ Управници“.

може Freie Presse отъ 2 т. мѣс., между другото, говори и слѣдующето: „Министерството на Стоилова, което съ толкова търпение и самоотвържение е устроило примиряването, или както охотно сега казва въ България, — опростяването — което е вратило депутацията, за да тури въпеца на грба на Александра III, и е поддържало за причинаваанieto на Прѣсто-наследника в правослазната вѣра, което е уравнило на княза Фердинанда пжти за въ Петербургъ, това министерство всетаки е било много българско и малко русско и за това трѣбва а падне. Това можаше да се види отъ

различнитъ събития на последнитъ седмици. Това можеше да се очаква отъ деня, въ който г. Чариковъ встѣпи въ запусиялото, отъ както излезе Каулбарсъ, русско консулство въ София. Официално, наистинна, много пжти отъ Петербургъ се е увѣрявало, че Руссия отъ чисто благоволение къмъ българския народъ е приела княза Фердинанда подъ свое покровителство и по сжщитъ бескористни мотиви не се е противила за неговото признаване отъ държавитъ. Официално сжщо е билъ поддържанъ принципа, че България, както и другитъ Български държави, трѣбва сама да рѣшава своитъ сждбини, и че вслѣдствие на това, Руссия се отказва да се бърка въ вътрѣшнитъ дѣла на страната. Но официозно България, скоро подиръ опростяването, почувствува ржката на освободителитъ ѝ. Прѣди всичко се яви нелюбовта да унищожи самостоятелността на Българската църква. Скоро подиръ това се яви прѣдложението, щото революционеритъ офицери, които направихъ заговоръ противъ Александра Батенбергскій, да се присмжтъ въ българската войска. Р. Петровъ, единъ отъ най прѣданнытъ и върнитъ служители на княза Фердинанда и прѣзъ многото кризи, които Княза прѣкара, когато русекитъ фанатици Цанковъ и Каравеловъ бѣхъ най зли противници, принадлежи къмъ онѣзъ немногобройни държавни мжже, които не сж още съвършенно хипнотезирани отъ постоянно обрнатия къмъ Петербургъ погледъ. Като българинъ и като съддатинъ, той до двенни денъ се е отказвалъ да тури връщающитъ се отъ изгнание държавни измѣнници на чело на войската и ако Князь Фердинандъ погледне по отъ близо на своето положение въ страната, той трѣбва да си каже, че неговия воененъ министръ е дѣйствувалъ не само, както трѣбва, умно, но преданно и върно къмъ своя Князь. При всичко, че Европа го е признала, неговия тронъ съвсѣмъ още не е толкова яко закрѣпенъ, за да не могатъ въ единъ денъ събития, въ които неудоволствията на честолюбивитъ „генерали“, ще да бждѣтъ сжщо тѣй опасни както и за неговия прѣдшественикъ, и не възможно да бжде за него успокоителна мисльта, че на чело на войската се намиратъ хора, които вече се дали примѣръ на възстание и се доказали, че нито честъ, нито дългъ, нито клѣтва не тургатъ граница на тѣхнитъ стрѣмления. Отъ понататѣшното течение на кризата ще се види, кждъ ще сѣ стрѣми България, ако нейнитъ нови отношения не могатъ да търпѣтъ и Министерството на Стоилова? Но и на самия князь ще се укаже, че всѣкий самъ е виновникъ на щастieto си. Днесъ вече струва да се изслѣдва, какво собствено е сполучилъ той отъ милостита на Руссия и отъ Европейското признание. Неговото фактическо могъщество не е пораснало. Тогава, когато му отказваха да дадѣтъ княжеската титла и официалнитъ документи, говориха за него, като за принцъ Кобурскій, — именно тогава България бѣше достигнала неочакванно повдигане. Наистинна, Европа го игнорираше, нѣ и той имаше тази вигода, че отъ своя страна и той можеше да игнорира Европа съ Руссия включително, да ржководи своето управление исклучително съ интереситъ на България и може да се каже, че той никога не е билъ повече българскій князь, отколкото тогава, когато Европа отказваше да го признае за такъвъ. Да ли е станало по-добрѣ отъ тогава, отъ когато той страховито трѣбва да прислушва и най малкото течение на вѣтъра отъ Руссия и въ България да станатъ възможни само такива министри, които се одобряватъ въ Петербургъ, — нека князь Фердинандъ за това да се споразумѣе самъ съ себе си. Може би той се утѣшава съ това, че откакто е изгряло за него русекото слънце, неговия тронъ и династията му се е укрѣпила за вѣчни врѣмена, а за това той не е платилъ сжщо, съ ограничението на своята властъ. Нѣ тукъ ни докажда на умъ трагическата сждба на неговия прѣдшественикъ. И Александръ Батенбергскій се е унижавалъ прѣдъ Руссия, защото е мислилъ, че съ това можалъ е да запази своятъ си тронъ. Но, когато той пратилъ знаменателната телеграмма, съ която турилъ въ ржцѣтъ на Царя своята сждба, за него, като за Българскій Князь, ударилъ последния часъ“.

ИЗЪ ВѢСТНИЦИТЪ.

Погранична кръвнина. В. „Прогрессъ“ отъ 31 Юлий пише *уводна* статия за облъскването между българи и турци на границитъ при Харманлий, съ която се старае да убѣди читателитъ си, че споредъ събранитъ отъ вѣнъ и вжтрѣ свѣдѣния, кървавата случка не е обезпокоителна и не трѣбва да ѝ се дава нѣкоя важностъ. Работата била много проста — единъ турски воененъ началникъ нѣмалъ топографическа харта на мѣстността, нахѣлталъ въ територията ни безъ всякаво враждебно намѣрение и повалилъ на земята десетина души стражари и войници и повече нищо.

Каква логика! Каква въртоглавщина въ главитъ на фондѣилитъ! Страхуватъ се, бѣднитъ и комодни управници, да не би, като побѣдвахъ до сега по разни международни въпроси, окончателно да нанесатъ великата си побѣда съ възможното заемане проходите на Балкантъ отъ турекитъ войски! — Добрѣ, че Султанското благоволение спрямо българтъ не се е исчерпало още; иначе горката империя (плаче в. „Прогрессъ“) какво ли ще ѝ бжде положението, ако и ние ѣ раздѣрпаме, както арменцитъ, критинитъ и грѣцкитъ чети въ Македония! Здравия разумъ не се съгласява съ идеята, че Величковци, Маджаровци и всички други махзарджии и патриоти би посмѣили да защитѣтъ съ оржжие честѣта, гордостѣта и интереситъ на страната ни, щомъ това не е волята на нашия царь-покровитель и защитникъ.

Нашето мнѣние е, че и отъ тая погранична кръвнина ще изникне нѣкой Бръговски въпросъ, който ще трѣбва да се разрѣши нѣкогашъ съ втора Сливница — гробница.

— Въ в. „Миръ“ отъ 30 Юлий е напечатана телеграммата на *многочуждаемия* нашъ гр. кметъ г. Янко Славчевъ по случай празника, Освобождението на гр. Варна отъ Турцитъ. Г. Кмета, колкото „и да се счита честитъ съ приятния дѣлъ да жмѣ министра“, сѣ пакъ икономисва истината като тълкува *върноподамическитъ* и *безирѣдѣлно-прѣданны* чувства на населението къмъ Прѣстола и Династията, защото ония чувства и молби, които се искавахъ на молебена съ малобройната публика, сж съвършенно противоположни отъ тия на г. Славчовата телеграмма. Да кажемъ ли, сега, защо всички войници съ офицеритъ наведохъ засрамено глава веднага, като подъ заповѣдъ, когато се произнасяше молебствието? — Другъ пжтъ, ако стане нужда.

НОВИНИ ОТЪ СОФИЯ.

3-й Августъ 1896 год.

Княза имаше силно желание да отпразднува 2 Августъ въ столицата, но, като го обсипахъ съ оставкитъ си просвѣтитѣ му министри, намѣрилъ за добрѣ да отиде въ Рила, кждѣто замияхъ прѣди 2 Августъ.

— Начевичъ си изигра ролѣта. Той е вече освободенъ отъ министерския постъ. Слѣдъ като сключилъ 30 милионния заемъ, като министръ на Търговията и Земледѣлието, по който се слѣдва 1/2 милионъ лева коммиссиона, оттегли се. Причината на оставката му е, че си не мѣни русофобската политика. За сега ще пиши само въ „Дневни Новини“ Обѣщалъ да пише и въ „Зора“.

— Ведно съ Начевича си подаде оставката и Полковникъ Петровъ, но Княза нищо не е направилъ още по неговата оставка. Петровъ твърдо е рѣшенъ да се оттегли и ще опонира съ всичкитъ си сили на съединиститъ. (полека холанъ! Р) Княза е много сърдитъ за постжпката му съ Прѣдстоластѣдника и Княгинята на 18 Май т. г. и не е останалъ доволенъ отъ обясненията, дадени въ Карлсбатъ. Ще приеме оставката му, но иска да го замести пакъ съ нѣкой русофобъ. Кандидата на Княза е Полковникъ Мариновъ, но съединиститъ, по внушение отъ Чарикова, не го искатъ. Стоиловъ на всѣко съгласенъ. Ще видимъ резултата, подиръ *както* се възвѣрни отъ Рила.

— Съединиститъ почнахъ да си показватъ *както* гата. Тѣ сж довърнитъ лица на Чарикова.

подаване оставките на Начевичъ и Петровъ, нищо се неговоряше за оставката на цѣлия кабинетъ, обаче, откато бѣше Чариковъ на ауденция при княза, това се тури на дневен редъ и по настояването на съединителъ, Стоилова, на 1-й того поднесе оставката на цѣлия кабинетъ. За положително се говори, че съединителъ биле увѣрявани отъ Чарикова, че Княза ще състави чистъ русофилски кабинетъ съ Дада Цанкова, който ще разрѣши емигрантския въпросъ въ благоприятна смисълъ. Това Чариковъ съ увѣренность говори, което и ще стане, но Княза казватъ, че съ своето си умѣние и тактъ, щѣтъ да повлияе на русофилския кабинетъ да разрѣши емигрантския въпросъ така, както Той желае, та и тѣхъ да компрометира. Сега, коя вѣра ще излезе по силна, ще ни покажи времето.

Правителственитъ крижтъ за оставката на цѣлия кабинетъ, както крижх оставките на Начевича и Петрова, но съ завръщанieto на Княза отъ Рила, ще се разрѣши и тоя въпросъ.

— Тукъ акциитъ на Руссенската Търговска банка отъ день на день спадватъ. Векселната Кантора на Ст. Калжновъ продава около 100 акции съ по 8 лева по-долъ отъ номиналната имъ стойность, т. е. съ 16% по долъ и пакъ не се явяватъ купувачи.

Б. Р. Ще намѣри тая банка нашитъ дружества: „Приморие“, „Съкларското“ и „Търговско-Параходното“.

— Колко то и да се старажтъ отъ известна страна да увѣржтъ, че Р. Петровъ си е далъ оставката не по емигрантския въпросъ, въ Европа общественото мнѣние поддържа твърдото убѣждение, че Р. Петровъ както и Начовичъ сж жертва на руската дипломатия, която днесъ утрѣ ще отстрани отъ властъ и Стоилова, колко то и да е угождавалъ на Русия, която има съ него стари смѣтки и която не му се довърява. За положително увѣржаватъ, че подиръ зарята на войската, която направена въ лагера отъ Н. Ц. В. Княгинята, безъ знание на военния министръ, който за това се е распорѣдилъ да арестува на 3 дни командантината на гарнизона, Н. Ц. В. Княгинята, подъ своя отговорность, отмѣни това распорѣждане.

— Цанковиститъ почнахъ да воджтъ прѣговори съ съединителъ за съставляване на общъ кабинетъ. Увѣржаватъ още, че Н. Ц. В. княза напоследъние гледалъ съ добро око на тази комбинация.

На 1-й тек. Н. Ц. В. Княза е прочелъ въ лагера списъка на новопроизведенитъ и наградени офицери, между които липсва Р. Петровъ, и заминх на 9. ч. вечерята за въ Рилския Манастиръ, гдѣто, както се чува, ще прѣстои до Плѣвенскитъ маневри, които ще станатъ на 15 тек. И така на първия тържественъ празникъ, подиръ признаването си, Н. Ц. В. Княза не е присѣтствувалъ. Тукъ твърджтъ, че прѣди заминаването си за Рилския Манастиръ Н. Ц. В. приелъ оставката на Р. Петрова. На 2 Августъ парада приемалъ полковникъ Ивановъ. Говори се, че Н. Ц. В. Княза искалъ да остави вакантни постоветъ на Начовича и Р. Петрова до отварянieto на Камарата, но Стоиловъ силно настоявалъ да се попълни състава на кабинета още сега, тъй като се страхувалъ отъ известнитъ интриги.

ВЪТРЕШНИ НОВИНИ.

На 31 Юлий т. г. пристигна въ града ни Орханыйский Народенъ Прѣдставитель Димитръ Марковъ, адвокатъ въ София. На гарата бѣше посрѣщанъ г. Марковъ отъ *Турския комисаръ*, у когото останх на гости прѣзъ нощта и на 1-й того заминх по море, испратенъ отъ сжщия комисаръ. (?)

Говоржтъ, че Султанския Прѣдставитель направи тая честь на г. Маркова, за гдѣто е придружилъ отъ София до Руссе, единъ младъ турчинъ, испратенъ отъ Цариградъ съ особена чистия, въ прѣбиванieto на които въ Руссе се случилъ единъ скандалъ мѣжду турцитъ и арменцитъ, отъ който падихли убити няколко гражданина. Ние нѣмаме положителни свѣдения по тоя скандалъ, но щомъ ги получимъ, обѣщаваме се да осветлимъ читателитъ си по него; обаче, намираме за добръ да обадимъ на българския на-

родъ, че, *Орханыйский Народенъ Прѣдставитель Димитръ Марковъ, адвокатъ въ София, подиръ е динъ презъ скандалъ мѣжду турцитъ и арменцитъ въ гр. Руссе, кждѣто е билъ и той, дойде въ гр. Варна на гости у турския комисаръ, който го посрѣщъ на гарата и испроводи по море (?)* Оставаме на читателя да прави коментари по тия неоспорими факти.

— Наший добръ приятель г-нъ Жечо Бакаловъ отъ г. Шуменъ се е сгодилъ изъ тия дни съ г-ца Райна Икономова отъ г. Разградъ. Както знаеме че избора и на двата млади е единъ отъ най-сполучливитъ, ний поднасяме на сгоденитъ нашитъ поздравления и честитования.

— Идването на Н. Ц. В. Княза отъ странство, приеманieto на ауденция сжщия день Руския Дипломатически агентъ, оставката на Министритъ Начовичъ и Полковникъ Петрова; повдиганieto емигрантския въпросъ, испращанieto на окръжна телеграмма отъ клуба на народната партия, която показва намѣрението на „Народната“ да се одържи на властъ,—всичко това ни кара да си припомнимъ македонското изречение; „ке го лажимъ“. Но кой кого? Дали Министритъ на Н. Ц. В. ще излъжжтъ руския агентъ и българския народъ, или руския агентъ ще надхитрува първитъ и последния.—Видѣ щемъ.

— Когато бѣше вѣстникътъ ни подъ печатъ, получихме телеграфически свѣдения, че: *действително Стоиловъ поднесълъ оставката на цѣлия кабинетъ* и прѣпорѣчалъ Князю, да повика Гешова и Цанкова за въ бжджце.

МѢСТНИ НОВИНИ.

Нахалностьта на нашитъ народняци почна да става много блудкава. Нестига, че въ града ни нѣма достатъчно вода за пиение, че гражданитъ въ IV и V участъци газжтъ калъ до коленъ, по причина на нѣмание кълджржи и че даждията се събиратъ по ексекутивенъ начинъ и то за да можи да се покриватъ расходитъ за необходимитъ нужди на града, ами тъкмо сега Кмета ни г-нъ Янко Славчевъ е намѣрилъ за добръ да истегли отъ Общинската касса около 15000 лева, за да направи площадъ и градина прѣдъ кжщата си, които нѣматъ абсолютно никакво значение за благоустройството на града. Е, това е вече повече отъ расточителность! Ако г. Славчевъ мисли да прави градина и площадъ за свое удоволствие, можеше да ги направи съ свои частни сръдства, а не по ексекутивенъ начинъ да събира общинската върхнина отъ бѣдния Варненецъ. Помнимъ добръ, че г. Началника на Тѣхническото Отдѣление при Варнен. община, бѣше далъ мнѣние, да се планира площада прѣдъ мжжката гимназия и се распродажтъ мѣстата, защото, въ тѣхническо отношение, нѣмало никаква полза отъ чести площади въ единъ градъ, който рапортъ се удобри и отъ съвѣта напълно. Сега, питаме г-нъ Началника на сжщето отдѣление, който ръководи направата на кметова плацадъ, каква нужда има отъ него, когато такъвъ има на близо 50—60 метра, а именно „Мусаллата“? Сжщо питаме, послучая, и Варнен. Окр. Постоянна Комиссия, която трѣбва да е утвърдила рѣшението на съвѣта за направа въпросния площадъ, какъ мисли тя, не се ли распиляватъ общинскитъ пари безотчетно съ правянieto на разни частни площади за смѣтка на общината?

— Научаваме се, че тукашний градски съвѣтъ развивалъ грѣскава дѣятелность за прѣдстоящитъ градски избори. Той наченжлъ да увеличава вече числото на метачитъ, та да ангажиралъ тѣхнитъ гласове.

Да имъ сж честити!

— Научаваме се, че г. Окр. Управитель В. Поповъ е заминалъ по окръга, по всѣка вѣроятность, да агитира за Селско-Общинскитъ избори. Той билъ придруженъ отъ баджанакъ си Левтеръ Василевъ, елински подданикъ и четворица конни стражари. И бившия Окр. Управитель Драсовъ така ходыше по обиколка.

Чисто по Белгийски! . . .

— Спорѣдъ в. „Странджа“ г-нъ Министръ Маджаровъ, който, при идването си въ града ни съ специаленъ трень отъ Руссе, бѣше придруженъ отъ бажанакитъ си Губиделиковъ и Огняновъ и семействата имъ, се установилъ въ

двореца Евксиноградъ, кждѣто два вечера на редъ двореца е билъ иллюминиръ съ електрическо осветление.

Чудна работа! Това и министритъ ни Стамболова не правяхъ! За свѣтлинне на бжджщата анкетна комиссия.

— Минмата народна партия въ града ни под водителството на Кмета Ян. Славчевъ, познатъ Стамболистъ, распрѣстнх печатно известие отъ телеграммата отъ Централното Бюро на народната партия, за да посъживи Спандалитъ дхомъ народняци отъ посхвднитъ известия за министерска криза.

И знайте ли, читателю, то акъвъдначи умирающата народна партия се тарацатъ одри наемнитъ си и събрани отъ толъ нѣж партизани за прѣдстоящи град. избори.

— Четъте: Славчеву — Варна

„Оставката на Начевичъ прета, на Военный Министръ Петрова висяца, — да се приеме като на първия, а не трѣба да се страхуваме отъ министерска криза, щото и двамата бивши министри сж солидарни съ кабинета, който се ползува нѣмъ съ дѣйствието на Княза“. Пакъ княза се изважда, на ницѣ за да потули несъстоятелностьта на кабинета, като че българскитъ граждани сж заравили знаменитата Карлсбадска телеграмъ и посоянитъ твърдения на в. „Миръ“ чедншнитъ комодни управници сж министри на Н. Ц. Височество!

— Вчера, отивайки къмъ морската радиана, срѣцнахме впрегнжтъ въ еди солца юлицейския стражаръ № 33. Отначал мислехме, че той вози наследника на нѣой голъемецъ, т. е., малкото истребительче на сожитъ (спорѣдъ Бобчевски), но, когато се приближихме до солцата, видѣхме, че тя бѣ пълна стѣруши! Позвобилния потъ, въ който бѣ обляъ горкия стражаръ, и дълбокитъ и скръбни възъшки, що испущаше, виждаше се, че той мача хомѣтъ чакъ отъ лозята. А по посокатакъмъ коятосе търкаляхъ колцата, бѣ кжщата на Окр. Управитель. Видите ли, българскъ дагъкоплаци, за какви цѣли се употребяватъ стражаритъ, които костватъ на гърба ви токъа милиони левчета! А при завчерашния скандалъ, който стана прѣдъ вратитъ на морската градина, нѣмаше кѣоравъ стражаръ, та за потушението му се намѣсихъ даже и поповитъ. Идъте се и не се съгласявайте съ насъ, че днешното лавителство скопосва една администрация за всѣко друго но не за цѣлитъ на едно свободн, конституционно управление!

Централната Аптека на Петръ Апостолидисъ въ г. Варна търси *леникъ*, който да има *петокласно* образование. Възнаграждение, за първо време, отъ 40—45 лева.

1—1—3

Манифактурния Машинъ на Илия Д. Вафияди въ г. Варна, обявя, че бившии управитель-сдружникъ на машинята Атанасъ Х. Андоновъ е освободенъ отъ ая работа и не всичкитъ вересии трѣбва да се даватъ на Или Д. Вафияди. Ако нѣко плати нѣщо, сръш дълга си, на Ат. Х. Андоновъ, не се счита отъ магазинята за освободенъ тѣ дълга си.

1—2—3

Българско Акц. Дружество „Дружба“ въ

БАЛАНСЪ

на 30-ий Юни 1896 година.

Активъ.		Пасивъ.	
Касса	30260 58	Капиталъ	250000 —
Портфейлъ	474227 38	Срочни влогове	148983 50
Текущи смѣтки	47382 38	Безсрочни влогове	129415 86
Корреспонденти	6265 68	Длихви, комис. г-р	35209 15
Мобили	2615 60	Чужди полици	3279 49
Депозити на хранен	4460 —	Депозирани въ ин-касиране полици	3241 68
Общи разноси	6674 98	Депозити	4450 —
Разни акции	3755 38		
	574581 68		574581 68

Цензори: Ив. Ковачъ, М. Константиновъ.